O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni
Saqlash vazirining 2025 yil
“23” iyundagi 180-son
buyrug‘iga
33-Ilova

ALSGEYMER KASALLIGI NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

«TASDIQLAYMAN»
ToshPTI rektori professor
B. T. Daminov

«____» _____ 2025 yil

ALSGEYMER KASALLIGI

NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN MUTAXASSISLAR NOMI

XKT-10/11 bo‘yicha kodlanishi:	**Nozologik nomlanishi:**	**Nozologiya bo‘yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar**		**Nozologiya bo‘yicha statsionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar**	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassislar	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassislar	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
MKB-10:		Nevrolog / OSH / Terapevt	Oftalmolog / Psixiatr- narkolog / Psixolog	Nevrolog / Terapevt/	Oftalmolog / Psixiatr- narkolog / Psixolog
G30.0	**Altsgeymer kasalligining erta boshlanishi (odatda 65 yoshdan kichik odamlarda paydo bo'ladi).**				
G30.1	**Kech boshlangan Altsgeymer kasalligi (odatda 65 yoshdan oshgan odamlarda boshlanadi).**				
G30.8	**Altsgeymer kasalligining boshqa shakllari.**				
G30.9	**Altsgeymer kasalligi, aniqlanmagan.**				
MKB-11:					
6D80	**Altsgeymer tufayli aqliy zaiflik**				
6D80.0	**Erta boshlangan Altsgeymer kasalligi tufayli aqliy zaiflik**				
6D80.1	**Kech boshlangan Altsgeymer kasalligi tufayli aqliy zaiflik**				
6D80.2	**Alsgeymer kasalligi va serebrovaskulyar kasallik tufayli aqliy zaiflik, aralash turi**				
6D80.3	**Altsgeymer kasalligi va boshqa qon tomir bo‘lmagan etiologiyali kasallik tufayli kelib chiqqan demensiya, aralash turi**				
6D80.Z	**Altsgeymer kasalligi tufayli kelib chiqqan aqliy zaiflik, boshlanishi noma’lum yoki aniqlanmagan**				

ALSGEYMER KASALLIGI NOZOLOGIYA BO‘YICHA TASHXISLASH, DAVOLASH, REABILITATSIYA VA DISPANSERIZATSIYA TADBIRLARI

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha					Xizmat ko‘rsatish yoki tekshiruvni o‘tkazish minimal soni *(Har bir davolangan holat uchun)*	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
		OSHP/OP	**KTMP**	**Tuman (shahar) shifoxonalari**	**Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari**	**Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari**		
Mutaxassis (shifokor) maslahati Asosiy:	1. Nevrolog	+	+	+	+	+	2 marta	Ambulator yordam: 10 kun. Statsionar yordam: 10 kun, og‘ir va o‘ta og‘ir kechishi uchun 21 kungacha, **Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalarida 14 kungacha.**
	2. OSH	+					2 marta	
	3. Terapevt		+	+	+	+	2 marta	
Izoh: Nevrolog maslahati shtatda nevrolog mavjud bo‘lganda o‘tkaziladi.								
Mutaxassis (shifokor) maslahati Qo‘shimcha:	1. Oftalmolog	+	+	+	+	+	**1**	
	2. Psixiatr- narkolog	+	+	+	+	+	**1**	
	3. Psixolog			+	+	+	**1**	
Izoh: - *bemorda qo‘shimcha boshqa yoki yondosh kasalliklari aniqlangan holatda, ko‘rsatmaga muvofiq boshqa tegishli tor doiradagi mutaxassislarning ko‘rigi o‘tkazilishi mumkin;* .								
Laborator tekshiruvlar Asosiy:	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili	+	+	+	+	+	**2 marta**	
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahlili	+	+	+	+	+	**2 marta**	
	3. Biokimyoviy analizlar: Qondagi glyukoza, umumiy oqsil, umumiy bilirubin, mochevina, kreatinin, natriy, kaliy, xlor, KFK, ALT, AST, SRB		+	+	+	+	**1 marta**	
Izoh: *Laborator tekshiruvlarni tor doiradagi mutaxassis maslahatiga ko‘ra yoki davolanish jarayonida ko‘rsatma bo‘lganda takroriy o‘tkazilishi mumkin.*								
Laborator	1. Serologik tekshiruvlar: OIV,		+	+	+	+	**1**	

tekshiruvlar Qo‘shimcha:	zaxm, borrelioz							
	2. C reaktiv oqsil				**+**	**+**	**1**	
Izoh: *Bemorda yondosh kasalliklari aniqlanganda tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud qo‘shimcha va takroriy instrumental diagnostik tekshiruvlari o‘tkazilishi mumkin.*								
Instrumental tekshiruvlar Asosiy:	1. Bosh miyaning KT yoki MRT					+	**1 marta**	
	2. EKG		+	+	+	+	**1 marta**	
	3. EEG				+	+	**1 marta**	
	4. UZDG BSS				+	+	**1 marta**	
	5. Transkranial doplerografiya				+	+	**1 marta**	
Izoh: *Instrumental tekshiruvlarni tor doiradagi mutaxassis maslahatiga ko‘ra yoki davolanish jarayonida ko‘rsatma bo‘lganda takroriy o‘tkazilishi mumkin.*								
Instrumental tekshiruvlar Qo‘shimcha:	1. Ko‘krak qafasi organlarining rentgenografiyasi			**+**	**+**	**+**	**1 marta**	
	2. ExoEG					**+**	**1 marta**	
Izoh: *Bemorda yondosh kasalliklari aniqlanganda tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud qo‘shimcha va takroriy instrumental diagnostik tekshiruvlari o‘tkazilishi mumkin.*								
***STATSIONAR DAVOGA KO‘RSATMA: tuman darajasi -** yengil kechishining qo‘zish davri va yondosh kasalliklar mavjud bo‘lgan holatlar; o‘rta og‘ir kechishining qo‘zish davri; **viloyat darajasi -** o‘rta og‘ir kechishi qo‘zish davri va yondosh kasalliklar bilan; og‘ir kechishi qo‘zish davri; o‘ta og‘ir kechishi qo‘zish davri; nafas yetishmovchiligi beligilarining kuchayishi; tuman darajasidagi davoning samarasizligi; **respublika darajasi -** o‘rta og‘ir kechishi qo‘zish davri va yondosh kasalliklar bilan; og‘ir kechishi qo‘zish davri; o‘ta og‘ir kechishi qo‘zish davri; nafas yetishmovchiligi beligilarining kuchayishi; samarasiz davo.								
Diagnostik tadbirlar	**Tibbiy xizmatlar nomi**	**Rejali tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha**					**Xizmat ko‘rsatish yoki tekshiruvni o‘tkazish minimal soni**	**Davolash muddati**
		Ambulator yordam		**Statsionar yordam**				
		OSHP/OP	**KTMP**	**Tuman (shahar) shifoxonalari**	**Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari**	**Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari**		
Boshqa turdagi tekshiruvlar	**1. Genetik tadqiqotlar: Apolipoprotein YE4 ni aniqlash**					**+**		
Izoh: *Bemorda yondosh kasalliklari aniqlanganda tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud qo‘shimcha va takroriy instrumental diagnostik tekshiruvlari o‘tkazilishi mumkin.*								

Tekshiruvlar ro‘yxati klinik holatga qarab to‘ldirilishi va takroriy o‘tkazilishi mumkin!

DAVOLASH TADBIRLARI

Medikamentoz davo

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davolar)		Tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha					O‘rtacha sutkalik dozasi	Bir kurslik dozasi
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozasi va qo‘llanilishi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
1. Serebrolizin	v/i tomchilab 10 ml kuniga 1 mahal, kurs 10-20 kun	+	+	+	+	+	1 ampula	20 ampula
2. Memantin	5 mg kuniga 1 marta, haftasiga 5 mg dan asta-sekin oshirib boriladi	+	+	+	+	+	1 tabletka	30 tabletkalar
3. Galantamin	8 hafta davomida kuniga 1 marta 8 mg	+	+	+	+	+	1 tabletka	30 tabletkalar
4. Donepezil	5 mg kuniga 1 marta kamida 4 hafta davomida	+	+	+	+	+	1 tabletka	30 tabletkalar
5. Rivastigmin	3 (2 x 1,5) kamida 2 hafta 4,6 mg plastir shaklida	+	+	+	+	+	1 ta plastir	30 plastirlar
6. Neyromidin	0,5-1 tabl. Kuniga 2-3 marta	+	+	+	+	+	2-3 tabletkalar	60-90 tabletkalar
7. Gingko biloba	240-300 mg kuniga 1 mahal	+	+	+	+	+	2 ta kapsula	60 kapsula
8. Monosial gangliozid	20-40 mg mushak orasiga yoki vena ichiga tomchilab kuniga 1 marta	+	+	+	+	+	1 ampula	30 ampula
9. Adaptol	300-500 mg kuniga 2-3 mahal	+	+	+	+	+	2-3 tabletkalar	60-90 tabletkalar
10. Noofen	250-500 mg dan kuniga 3 mahal 4-6	+	+	+	+	+	3 tabletkalar	90 tabletkalar

	hafta							
11. Edaravon	60 mg 14 kun davomida, keyin 14 kunlik tanaffus bilan				+	+	2 ampula	28 ampula
12. Tivortin	5 ml dan kuniga 3-8 marta 8-15 kun				+	+	1 flakon	8-15 flakon
13. Korteksin	4 hafta davomida kuniga 30-40 mg	+	+	+	+	+	3-4 flakon	84-112
Izoh:								

Davolash tadbirlari (qo‘shimcha medikamentoz davolar)		**Tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha**					**O‘rtacha sutkalik dozasi**	**Bir kurslik dozasi**
		Ambulator yordam		**Statsionar yordam**				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	**Dori-vositaning dozasi va qo‘llanilishi**	**OSHP/OP**	**KTMP**	**Tuman (shahar) shifoxonalari**	**Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari**	**Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari**		
1. Kvetiapin	25-100 mg peroral 1 mahal kuniga			+	+	+	1 tabletka 2 tabletkalar	30 tabl. 60 tabl.
2. Amitriptilin gidroxlorid	10-50 mg peroral 1 mahal kuniga			+	+	+	1 tabl.	30 tabl.
3. Trazodon	50-150 mg peroral 1 mahal kuniga			+	+	+	2 tabletkalar	60 tabl.
4. Essitalopram	5-20 mg peroral kuniga 1 marta			+	+	+	1 tabl.	30 tabl.
5. Neostigmin metilsulfat	15-30 mg og‘iz orqali kuniga 2-3 mahal			+	+	+	2 tabletkalar	60 tabl.
6. Galantamin gidrobromid	8-24 mg ichishga kuniga 1 mahal		+	+	+	+	2 tabletkalar	60 tabl.

Izoh: ***Milliy klinik protokollarda*** *keltirilgan dovolash rejimlaridan (ushbu asosiy va qo‘shimcha dori vositalarning har xil kombinatsiyalari) kasallikning og‘irlik darajasiga va ko‘rsatmaga muvofiq holda foydalaniladi, hamda ushbu protokollarga mos ravishda qo‘shimcha dori vositalar va qo‘shimcha usullar tavsiya etilishi mumkin.*

Ushbu dori vositalarning bir kurslik dozasi faqat kasallikning aynan shu xuruj (qo‘zish) davrida ambulator yoki statsionar yordamini ko‘rsatish uchun ishlatiladigan miqdori ko‘rsatilgan.

PARHEZ STOLI/DIYETA

Ovqatlanish tartibi	Tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
Parhez stoli va uning davomiyligi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Stol № 10	+	+	+	+	+

DISPANSERIZATSIYA

Dispanserizatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OSHP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Dispanser nazorati muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Nevrolog	+	+	1	doimiy
	2. OSH	+	+	1	
	3. Terapevt		+	1	
Izoh: *Qo‘shimcha kasalliklarning og‘irligini baholash uchun holatdan kelib chiqib boshqa tor doiradagi mutaxassilar maslahati tavsiya etiladi. Nevrolog maslahati shtatda nevrolog mavjud bo‘lganda o‘tkaziladi.*					
Laborator tekshiruvlar	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili	+	+	1	har 3 oyda
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahlili	+	+	1	har 3 oyda
	3. Biokimyoviy analizlar: Qondagi ALT, AST, bilirubin, qand miqdorini aniqlash, qondagi triglitseridlar, YUZL, PZL, qon zardobida siydik kislotasi, kreatinin		+	1	har 6 oyda
Izoh: *Qo‘shimcha kasalliklarning og‘irligini baholash uchun hamda holatdan kelib chiqib laborator tekshirishlar o‘tkaziladi.*					
Instrumental tekshiruvlar	1. EKG	+	+	1	har 6 oyda
	2. UZDG BSS		+	1	har 1 yil
Izoh: *Qo‘shimcha kasalliklarning og‘irligini baholash uchun hamda holatdan kelib chiqib boshqa qo‘shimcha instrumental tekshirishlar o‘tkaziladi.*					

BIRLAMCHI, IKKILAMCHI VA UCHLAMCHI PROFILAKTIKA/ SKRINING

Profilaktika tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OSHP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Nevrolog	+	+	1	**1 yil**
	2. SV	+	+	**1**	**1 yil**
	3. Terapevt		+	**1**	**1 yil**
Izoh: Nevrolog maslahati shtatda nevrolog mavjud bo‘lganda o‘tkaziladi.					
Laborator tekshiruvlar	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili	+	+	**4**	**3 oy**
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahilili	+	+	**4**	**3 oy**
	3. Biokimyoviy analizlar: Qondagi ALT, AST, bilirubin, qand miqdorini aniqlash, qondagi triglitseridlar, YUZL, PZL, qon zardobida siydik kislotasi, kreatinin		+	**2**	**6 oy**
Izoh:					
Instrumental tekshiruvlar	1. EKG	+	+	**2**	**6 oy**
	2. UZDG BSS		+	**1**	**1 yil**
Izoh:					
Profilaktika usullar	**1. Sog‘lom turmush tarzi:** Muntazam jismoniy faoliyat (haftasiga kamida 150 daqiqa o‘rtacha aerobik mashqlar). To‘g‘ri uyqu rejimiga rioya qilish (sutkasiga 7–8 soat, surunkali uyqusizlikdan qochish). Tamaki chekishdan voz kechish va spirtli ichimliklarni cheklash.	+	+		**doimiy**
	2. Diyetologik yondashuvlar: O‘rtayer dengizi parhezi: sabzavotlar, mevalar, baliq, yong‘oqlar va zaytun moyiga boy ovqatlar. Toyoqsimon yog‘lar, shakar va tuz iste’molini cheklash. Antioksidantlarga boy mahsulotlarni ko‘paytirish (ko‘k mevalar, ko‘k choy, qora shokolad).	+	+		
	3. Kognitiv treninglar: Muntazam aqliy mashg‘ulotlar: masalalar yechish, kitob o‘qish, yangi ko‘nikmalarni o‘rganish. Kognitiv stimulyatsiya uchun kompyuter dasturlari yoki ilovalardan foydalanish. Yangi tillar yoki musiqa asboblarini o‘rganishni tavsiya qilish.	+	+		

	4. Ijtimoiy faollik: Jamoat tadbirlarida va volontyorlik faoliyatida qatnashish. Insoniy munosabatlarni rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlash, ijtimoiy izolyatsiyadan qochish. Qiziqish klublari yoki qo‘llab-quvvatlash guruhlarini tashkil qilish.	+	+		
	5. Xavf omillarini nazorat qilish: Gipertoniya: qon bosimini nazorat qilish (tavsiya etilgan daraja <130/80 mm. sim. ust.). Qandli diabet: qon shakarini meyorda ushlash, parhez va jismoniy faollikka rioya qilish. Dislipidemiya: lipidlar profilini to‘g‘rilash, zarurat bo‘lganda gipolipidemik terapiyadan foydalanish. Semizlik: tana vaznini nazorat qilish, tana massasi indeksini meyorga keltirish. Depressiya: depressiv holatlarni o‘z vaqtida aniqlash va davolash. Bosh miya jarohatlari: jarohatlardan saqlanish (shlemlardan foydalanish, qulashlarni oldini olish).	+	+		
	6. Qo‘shimcha choralar: Gomotsistein darajasini nazorat qilish va V guruhi vitaminlarini (B6, B12, foliy kislota) tavsiya qilish. Sedativ preparatlar va benzodiazepinlarni uzoq vaqt qabul qilishdan qochish bo‘yicha maslahatlar. Kognitiv pasayishning dastlabki belgilarida bemorlarni shifokorga murojaat qilishga undash.	+	+		
Izoh:					

REABILITATSIYA

Reabilitatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	Uy sharoitida	OSHP/OP / KTMP	Statsionar sharoitida	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Nevrolog		+	+	1	1 yil
	2. SV	+	+		1	
	3. Terapevt		+	+	1	

Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi. Nevrolog maslahati shtatda nevrolog mavjud bo‘lganda o‘tkaziladi.						
Laborator tekshiruvlar	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili		**+**	**+**	**4**	**3 oy**
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahilili		**+**	**+**	**4**	**3 oy**
	3. Biokimyoviy analizlar: Qondagi ALT, AST, bilirubin, qand miqdorini aniqlash, qondagi triglitseridlar, YUZL, PZL, qon zardobida siydik kislotasi, kreatinin			**+**	**2**	**6 oy**
Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi						
Instrumental tekshiruvlar	1. EKG		**+**	**+**	**2**	**6 oy**
	2. UZDG BSS			**+**	**1**	**1 yil**
Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi						
Reabilitatsion usullar	**1.** Kognitiv reabilitatsiya: Xotirani rivojlantirish uchun mnemonika usullari va ma’lumotlarni qayta-qayta yodlash mashqlari. Diqqatni oshirish, muammolarni hal qilish, kognitiv faoliyatni rag‘batlantiruvchi raqamli dasturlardan foydalanish. Kundalik faoliyatlarni bajarish uchun moslashuvchan ko‘nikmalarni o‘rgatish.	+			**2**	**doimiy**
	2. Jismoniy mashqlar: Regulyar yurish, yengil aerobik mashqlar, yoga yoki pilates bilan shug‘ullanish orqali muvofiqlashuv va motorikani yaxshilash. Mushak tonusini qo‘llab-quvvatlash va yiqilishlarning oldini olish uchun mashqlar. Kasallik bosqichiga moslashtirilgan davolash gimnastikasi.	+				
	3. Ijtimoiy moslashuv: Kognitiv faollikni qo‘llab-quvvatlash uchun guruhli mashg‘ulotlar va tadbirlarda ishtirok etish. Kommunikatsiyani rag‘batlantiruvchi muhit yaratish (masalan, kognitiv buzilishlar bo‘lgan bemorlar klublari). Kognitiv	+				

	funksiyalarning o‘zgarishiga moslashish uchun psixolog bilan individual mashg‘ulotlar.					
	4. San’at terapiyasi: Emotsional va kognitiv faollikni rag‘batlantirish uchun rasm chizish, musiqa va boshqa ijodiy mashg‘ulotlar. San’at terapiyasi orqali his-tuyg‘ularni ifodalash va xavotirni yengish. Bemorlar uchun guruhli san’at terapiyasi mashg‘ulotlarini tashkil etish.	+				
	5. Bemorlar oilasi bilan ishlash: Kasallik xususiyatlari va parvarish usullari bo‘yicha qarindoshlar uchun o‘quv treninglar o‘tkazish. Kognitiv buzilishlar bo‘lgan bemorlar bilan muloqot qilish ko‘nikmalarini o‘rgatish. Qarindoshlarda stressni kamaytirish va ruhiy charchoqning oldini olish uchun psixologik qo‘llab-quvvatlash.	+				
	6. Multidissiplinar yondashuv: Nevrologlar, psixologlar, fizioterapevtlar, ijtimoiy xodimlar va boshqa mutaxassislar bilan hamkorlik. Kasallik bosqichi va bemor ehtiyojlariga qarab reabilitatsiya dasturini individuallashtirish. Qo‘llanilayotgan usullarning samaradorligini muntazam nazorat qilish.		+	+	**1**	
Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi. Nevrolog maslahati shtatda nevrolog mavjud bo‘lganda o‘tkaziladi.						